

KRAUSŮV „SEMINÁŘ“ VŠE, CO DOSUD NEVÍTE O BULVÁRNÍ KOMEDII

Při hledání tématu pro seminární práci jsem zvolila metodu nejjednodušší. Otevřela jsem Google a zadala jsem do vyhledávače „bulvární komedie“ s tím, že si přečtu nějaké články či recenze, a z toho vygeneruji nějaké téma. Objevily se nejčastěji dva odkazy. Jeden se týkal článků o tom, jak se Petr Nárožný pustil do bulvární komedie a docela se nadřel. Ten druhý se týkal divadelní hry *Vše, co dosud nevíte o vzniku bulvární komedie*, jejímž autorem je Ivan Kraus. Tudíž téma bylo jasné. Ivan Kraus má pověst autora, jehož texty staví na slovním humoru. Jeho dramatická tvorba je u nás málo známá, jeho hry se příliš (vlastně skoro vůbec) neinscenují. Nápad napsat hru o tvorbě bulvární komedie mi přijde rozhodně jako nápad dobrý, poněvadž pochybuji o tom, že laický divák něco o bulvární komedii ví - pokud vůbec ví, že něco jako termín bulvární komedie existuje. Běžný divák, který navštíví divadlo párkrát do roka, nevnímá - a ani to od něj pro Boha nemůžeme žádat - bulvární komedii jako něco, co je v podstatě matematický příklad. Hlavně, že je to sranda a že tam hraje ten z Ulice... Z tohoto důvodu jsem zvolila Krausovu hru. Ať už bude dobrá, nebo ne.

Setkáváme se s postavami Autora, Ředitele divadla, Herečky, Mladého herce, Ochotného herce, Herce mistra, Technika, nechybí ani Kritik, Čechov či Moliérova postava. Divadlu, dříve úspěšnému, s klasickým repertoárem, rapidně klesá návštěvnost (což je přičítáno avantgardnímu režisérovi s náušnicí v uchu a obarvenými vlasy). Tudíž potřebuje „pořádnou komedii“, „představení pro diváka. Srozumitelně a jasně.“ Svou práci jsem nazvala „seminářem“ - přesně tím hra totiž je, nebo to vypadá, že se tím snaží být. Možná by bylo správnější použít slovo přednáška. Autor přímo oslovuje publikum, jemu vypráví, jak se bulvární komedie píše, co je v ní důležitého, apod. Navíc kdykoli si Autor cokoli představuje - jak bude vypadat scéna, jaké budou postavy a vztahy mezi nimi, jak bude konstruovaná zápletky - tak je to předváděno na jevišti. Nejde o zdoluhavé Autorovo žvanění, ale divák (tedy spíše čtenář) přímo vidí, jak to vypadá, sám může vyhodnocovat, jestli má autorem vymyšlená situace nějakou logiku. Je to tedy seminář či přednáška s ukázkou.

Dovolím si malou odbočku - to, co mě asi nejvíce na hře zaujalo, je způsob, jakým jsou tyto „předváděčky“ provedeny. Autor vymýšlí sestavu postav a jejich vzájemné vztahy, a jeho představy se realizují jako stínohra. Když Autor vystavuje zápletku, Kraus využívá principů němeého filmu se slapstickovými gesty a pozicemi za doprovodu piana. To je pro jevištní realizaci poměrně vítaným prvkem, který se odpoutává od konvence a zaktivizuje divákovu pozornost.

Ale zpět k ději. Autor dává divákovi nahlídnout do řemesla psaní bulvárních komedií. Zápletky je na světě, přistupuje se ke zkouškám. Celou dobu jsem čekala, kdy přijde něco víc, něco víc o bulvární komedii, že bude Kraus nějak pracovat s její konvencí, převracet zažitě názory, prostě něco. Místo toho přišel nečekaný a prapodivný závěr. Autorovi se zdá sen o zkoušce, na níž kritik společně s ředitelem divadla neustále zasahují do jeho textu a celý ho mění. Mimochodem postoj ke kritikovi je tu celkem negativní, prezentuje se tu poněkud konvenční názor na kritiku. Autor přímo říká: „V životě jste sám nic nenapsal! Kdyby nebylo autorů a herců, musel byste se žít něčím jiným!“ Ale stejně tak i samotný kritik je poměrně (negativně) zidealizován, má neustále nějaké připomínky k textu, používá expresivní fráze, které lze číst v některých recenzích, jako například, že autorovy věty jsou „zahleněné zbytečnými slovy“, že jméno Hilda mu zní „sterilně“, naopak jméno Jarmila má „verbální pleskoteplost“ a je „nadusáno erosem“. Ve výsledku herec představující manžela omylem zastřelí kritika, který při zkoušce figuroval jako nápověda, neboť patrona v pistoli nebyla slepá... Autor je obviněn postavou Cyrana z Bergeracu (představuje jí Herec mistr), že zabil člověka, který žil pro současné divadlo, jenom proto, že neusnesl zjištění, že nemá talent. Autor doživotně ztratí veškerá autorská práva, jeho psací stroj propadne státu a „autorův majetek bude vydražen a výtěžek věnován abonentům řady A“ (že by noční můry všech autorů??...). Díky Bohu to byl jen sen. Závěr je ještě „lepší“. Podle scénické poznámky hluboký mužský hlas pateticky pronáší

závěrečný komentář (samozřejmě podkreslený hudbou) ve stylu hollywoodských filmů. Komentář čte osudy hrdinů, kteří se zjevují na jevišti v jakémsi groteskním, panoptikálním průvodu - technik skládá techno muziku (to má být asi ten Krausův pověstný slovní humor?), „náповědka“ se stala hlasatelkou v rozhlase, ředitel se chtěl zastřelit, ale patrona byla slepá a autor žije ve vztahu s kritikem, který „*neprořetelně pochválil jeho komedii*“.

Co tím celým chtěl Ivan Kraus říci? Zesměšňuje bulvární komedii? Chce ukázat, že vymyslet a napsat takovou komedii není žádný med, naopak, že je to velmi náročné? Či nastavuje bulvární komedii zrcadlo? Dělá si z toho ze všeho srandu? Z bulvárních komedií, z herců, ředitelů, kritiků? A kam vlastně míří konečná pointa? Radši dělejte cokoli jiného, ale nepište a nehrajte bulvární komedie? Asi všechno dohromady. Z množství závěrečných otázek je jasné, že Krausův záměr je poněkud nejasný. Nápad napsat hru o bulvární komedii i forma uměleckého ztvárnění (ve scénách se stínohrou a němou groteskou je patrné autorovo zaujetí kabaretním divadlem) jsou rozhodně velmi zajímavé, nicméně samotný děj a smysl už zase tak moc ne.

Položme si poslední, zásadní otázku: co nového, co jsme dosud nevěděli o bulvární komedii, jsme se dozvěděli? Dozvěděli jsme se, že existuje žánr bulvární komedie. Že je pro divadlo vhodným lákačem publika. Že jí kritika moc nemusí. Že není snadné jí napsat, neboť se zápletka musí konstruovat přesně podle určitého schématu tak, aby se publikum bavilo. A vůbec, že na zápletce záleží ze všeho nejvíc. Skoro vždy se točí kolem lásky, nevěry a žárlivosti. Že musí mít tempo, gagy, a že má nějaké konvenční prostředky (schovávačky pro milence pod postelí, ve skříních...), které jsou často hloupé a neuvěřitelné. Otázkou zůstává, zda je to pro diváka nové. Nejspíše asi ano. V poslední době jsem se o bulvární komedii bavila nezávisle na sobě se třemi lidmi, a nikdo z nich nevěděl, co to bulvární komedie je, a že má nějaký systém. Nechci diváka bulvárních komedií (či běžného diváka) podceňovat, nicméně je skutečně možné, že Krausův text pro něj může být v jistém smyslu zdrojem nových informací a dokonce i pobavením.